

Izhaja

v s a k p e t e k z d a t u m o m
p r i h o d n j e g a d n e v a .

Dopisi naj se frankujejo in pošiljajo uredništvu lista „Mir“ v Celovec, Pavličeva ulica št. 7. Osební pogovor od 10. do 11. ure predpoldne in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi naj se samo po eni strani lista napišejo, druga stran naj bo prazna.

Rokopisi se ne vračajo. Dopisom je treba za odgovor priložiti poštno znamko.

MIR

Velja

za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno pod napisom:

Upravništvo lista „Mir“ v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje n a p r e j .

Za inzerate se plačuje po 20 vin. od garmond-vrste vsakokrat.

Glasilo koroških Slovencev

Leto XXIX.

Celovec, 24. kimavca 1910.

Štev. 39.

Pristaši, zaupniki, širite „Mir“!

Nekaj o Centralkassi in naših posojilnicah.

Ljudje, ki imajo pri raznih posojilnicah vloženega denarja, so bili zadnje dni zelo zbegani; to kaže, da še ne razumejo prav, kaj je posojilnica? Posojilnica je društvo, a ne društvo, kakor morebiti kako pevsko, ali izobraževalno društvo, v katero vstopiš, plačaš letni donesek in izstopiš. Posojilnica je neka družina, odbor pa je nekak oče. Kar je oče prigospodaril, prigospodaril je vsej družini. Naše posojilnice izposojujejo denar; pri tem se nekaj tudi prisluži, ta prislužek se je do sedaj povsod zbiral in nalagal v rezervni fond, to se pravi, shranjeval se je v posebni hranilni knjižici za ta namen, da se plača, kar bi se pri enem ali drugem dolžniku izgubilo. Ta zaslužek seveda ni tako velik, kakor so ga imeli razni oderuhi, ko še posojilnic v deželi bilo ni. Tedaj se je dogajalo, da je marsikateri revež plačeval za denar 10, 20, da do 30% vsled česar je postava postavila oderuštvo pod kazen. Popolnoma pa je bilo oderuštvo strto šele, ko so se ustanovile posojilnice. Posojilnice nimajo namena, delati dobiček, a nekaj vendar zaslužijo, in starejše imajo že danes rezervne fonde v znesku od 20 do 40 tisoč kron, kar je za naše razmere že silno velik denar. Ta denar bo rasel in v dvajsetih letih dvignil se do velike vrednosti. Vsaka posojilnica bo postala premožno društvo, premožna družina, ki svojim udom v nesreči lahko pomaga z lastnim premoženjem. Sedaj posojilnice še ne smejo deliti dobrot v večji meri, ker so še prešibke, sedaj smejo posojevati le tja, kjer je varno in ne izgubi nič; ko bodo pa dosti močne, bodo tudi lahko nastopale kot dobrodelni zavodi v raznih ljudskih potrebah. Otrok starišem še ne more dosti pomagati, a če sin postane premožen mož, bo podpora vsi družini. Tako bodo po nekaterih desetletjih posojilnice vsemu ljudstvu najboljša opora.

Podlistek.

Pismo slovenske kmetice samotarju.

Ljubi samotar! V začetku mojega pisanja srčno pozdravljam in me veseli, da si še pri življenju. Prav je, da si malo potipal s svojo gorjačo marsikoga, zakaj včasih tudi marsikdo spi spanje pravičnega, med tem ko drugi poskušajo priti v njegovo potno torbo in mu kaj odnesti. Pa tvoj rešpetlin je res nekaj vreden, le večkrat poglej po svetu ž njim, tudi tako malo po vaseh, med preprosto ljudstvo; tam se tudi marsikaj dogaja, kar bi ne ugajalo tvojim očem. Kaj si rekel, če se ne motim, da se je ena tvojih tet pustila germanizirati; ah to je skoraj nemogoče, posebno če pridno „Mir“ prebira in njegovo vsebnino zastopi, ah kdo ti je kaj takega nabasal in tvojo teto tako obrekoval pri tebi; ne verjemi vsega ljudem, ker dandanes ni vse res, kar se govori. Kaj praviš, da list „Mir“ je medel, to nič ne de, da je medel, je pa zdrav, tako zdrav, da ga sme vsak Slovenec vzeti v svojo hišo, in še to ti tudi povem: Še marsikdo bi ozdravil, če bi ga pridno čital, in okuženi zrak bi bil kmalo čist, posebno po slovenskih gostilnah bi ne smel manjkati. Ljubi „Mir“, le pridi, vselej si nam dobrodošel.

Ljubi samotar, kaj si nekaj omenil o gospodu Grafenauerju, ah to ti povem: Srečna Koroška, da se je ta porodil, ta zna nasprotnikom muhe

V posojilnicah moramo ločiti ude od nedov. Vlagatelji navadno niso udje, dolžniki pa morajo po postavi biti udje, morajo vstopiti, plačati vstopnino in delež. Če bi se kedaj v posojilnici izgubilo denarja, izgube ga le udje, odborniki in drugi, ki imajo deleže; izgubil bi se najprej rezervni fond, potem bi se izgubili deleži — in če bi vse to ne bilo še dosti, bi morali plačevati tisti, ki imajo posojila. Vložniki pa ne morejo izgubiti nič, ker so jim po postavi vsi dolžniki vkup porok za njihovo vlogo. Zato tudi v taki nesreči, kakor je zadela nemško stranko, vložniki ne izgubijo nič in je vse ščuvanje popolnoma neumestno. Prav za prav bi smeli pričakovati, da državni pravdnik poseže vmes in prisili nasprotnike posojilnic, da obmolknejo. Žalibog se to ni zgodilo.

Nekaj drugega je posojilnica, nekaj drugega osrednja blagajna ali Centralkasse. Posojilnica sprejema vloge in posojuje denar svojim udom. Centralkassa pa nima namena, dajati strankam posojil, ona denar zbira od članic in ga naj posojuje društvom, posojilnicam, ki same nimajo dosti vlog, da bi mogle ustreči ljudskim potrebam. Več ko ima posojilnica denarja izposojenega posestnikom, bolj je vse varno.

Zato je takorekoč nemogoče, da bi se denarja izgubilo pri posojilnici. Drugače pa je pri osrednjih zadrugah, kakršna je bila Centralkassa. Tu se denarja zbira včasih — preveč. Kmetom ga ne sme, ali ne more posojevati, zato nastane lahko kaka nevarnost. Nevarnost nastane, če začne kaka osrednja blagajna delati, kakor na pr. delajo bogate banke ali akcijske družbe. Banke imajo svoje rudokope, imajo svoje tovarne. Take tovarne včasih neso 10 do 20% dobička, včasih pa se izgubi tudi ogromno denarja. Kdor je dosti bogat, lahko dela take poizkuse, ali kdor oskrbuje tuj denar. A kdor nima na razpolaganje dosti premoženja, se ne sme vtikati v podjetja, kjer je vse odvisno le od sreče. V taka podjetja sta se podala Kayser in Weiss in to je bilo pogubno. Ali Kayser in Weiss nista sama kriva. Krivi so v prvi

zbijati iz glave, in tisti, ki nima prav čiste vesti, naj se ne skuša ž njim. To je mož jeklen, ki brani vero in narod slovenski. Naj le bo ponosna Zilska dolina, posebno vas Brda, ki je nam dala takega moža! Živel gospod Grafenauer, državni in deželni poslanec!

Ljubi samotar, nastavi svoj rešpetlin večkrat malo sem in tja, in vedel boš nam večkrat kaj povedati, videl boš kako se mladi strici obnašajo, pa ne misli si že Bog ve kaj, le samo to boš tudi videl, da so nekateri taki, ki obračajo plašč po vetru, in s tem trdijo, da je vsaka vera dobra, samo da se jo prav drži; pri tem pa se misli: Samo da je zraven kaj dobička! Če je dobiček pri liberalcih, so liberalci, če se potrebuje Slovenca, so Slovenci, če pa more socialdemokrat kaj pomagati, so pa socialdemokrati; morda ni napačno to, biti malo sebičen, kaj praviš k temu? Poprašajmo še Barigeljca in Tineta, kaj porečeta k temu, ker večkrat trdijo ljudje, da tisti ki več po svetu hodi, je modrejši in zna bolje razsoditi, ker več ve.

Barigeljc in Tine pa sta že večkrat hodila po svetu. Kje sta le pustila Franico? Bog ji daj dobro, če še živi, saj smo radi slišali tudi kaj od nje. Pa še kako smo bili veseli, ko smo zvedeli, da Barigeljc in Tine še živita; saj nam tudi marsikaj povesta, ker sta zgovorna možička. Bilo nam je že dolgčas, ko jih tako dolgo ni bilo. Čast tebi, samotar, da si jih priklical na dan!

Za danes smo si menda že dosti povedali; oglasite se, samotar, Barigeljc in Tine zopet kaj pa kmalu, ker smo že radovedni, kaj je zopet kaj novega po svetu.

Slovenska kmetica.

vrsti tisti strokovnjaki, inženirji in dr., ki so dvema neizkušenima gospodoma delali račune o vrednosti rudokopa. Tisti inženirji so morali vedeti, kaj je premogokop vreden, a so delali proračune, ki jih resni veščaki zdaj ne potrjujejo. Nesreče kriv je tudi še nekdo drug v Celovcu, neka oseba, ki je imela med nemškimi narodovci veliko veljave. Lahko rečemo, da bi brez te osebe vsa nesreča bila izostala. Revizorji niso zapazili, kaj Weiss dela in kako denar nalaga, ker je Weiss imel od nemškonarodnega bankirja v Celovcu hranilne knjižice, o katerih se danes pravi, da niso vredne — nič!

Odgovornost zadene v vsi zadevi res v prvi vrsti Weiss in Kayserja, a naglašamo, da so odgovorni tudi strokovnjaki, da je odgovoren dotični bankir, potem so morebiti vendar sokrivi tudi laški ljudje okoli Kayserja, ki so bili ves čas okrog nepremišljenih dveh gospodov. Revizija zdaj pravi, da mora denar nekje biti! Kje je, kdo ga ima? Weiss in Kayser ga nimata! Čudimo se le, da javnost po sokrivicah ne povprašuje!

Kar zadene slovenske posojilnice, zopet pribijemo, da v Centralkassi nimajo vlog, da zato ne izgube nič. Hujskanje in strah, da bi mogli vlagatelji pri slovenskih posojilnicah kaj izgubiti, je neopravičeno. Udje slovenskih posojilnic najposlušajo, če kdo hujska, in naj hujskače takoj naznanijo posojilničnemu odboru. Kajti, če ljudje vsled hujskanja preveč vzdigujejo, morajo posojilnice tirjati posojila nazaj in potem posestniki, ki so dolžniki, bodo hudo prizadeti, ker bodo morali spraviti svojo živino na trg, ali kako drugače priskrbeti si potreben denar.

Upamo pa, da naše slovensko ljudstvo s tem razume in tudi naprej mirno vlaga in vzdiguje pri posojilnicah, kadar denarja res potrebuje, da ne bodo trpeli pošteni posestniki, ki za posojila plačujejo poštene obresti, a imajo zato tudi pravico zahtevati, da se jim posojilo pusti, dokler ga sami ne prinese nazaj.

Ljudi, ki pravijo okoli, da bodo vlagatelji pri slovenskih posojilnicah izgubili denarja, naj se takoj s pričami naznani pisarni dr. Brejca v Celovcu, da se jih izroči sodniji.

Zborovanje zaupnikov političnega društva v Dobrlivasi.

V nedeljo, dne 18. t. m. se je vršilo v Dobrlivasi v „Narodnem domu“, popoldne ob štirih zborovanje zaupnikov „Katol.-polit. in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem“ za dobrlovaški okraj. Shod je bil dobro obiskan. O delovanju deželnega zbora koroškega je poročal predsednik g. dr. Janko Brejc. O delovanju državnega zbora je poročal g. posl. Grafenauer. Obe poročili sta bili sprejeti z velikim navdušenjem. Gosp. poslanec Grafenauer je poročal o razmerah in načelih posameznih strank v državnem zboru, o združenju slovanskih poslancev v „Slovansko Jednoto“, o prijateljskem razmerju Čehov do Slovencev, oziroma Jugoslovanov v politiki, o stremljenju Nemcev, ki si prizadevajo, da razširijo svojo moč do Trsta; razpravljal je o bosenski agrarni banki in o laški fakulteti in o našem šolskem vprašanju sploh, posebej še o slovenski univerzi ter razložil vzroke, zakaj je „Slovenski klub“ začel obstruirati.

Zaupniki so izrekli soglasno zaupnico gospodu poslancu Grafenauerju in „Slovenskemu klubu“, oziroma njegovemu načelniku dr. Šusteršiču ter pripustili glede nadaljne taktike „Slov. klubu“

popolnoma proste roke; izrazili so željo, da naj „Slov. klub“ koroške zadeve stavi v. ospredje svojega političnega postopanja, in prosili svojega poslanca, da to sporoči „Slov. klubu“, oziroma njegovemu načelniku.

Draginja živil.

Mnogo se razpravlja novejši čas o draginji živil, posebno mesa, in se dolži agrarce, to je kmetijske poslance, da so ti vzrok draginji mesa, ker ne pripustijo uvoza tuje živine. Napravljajo se shodi, sklepajo resolucije in protesti proti kmetiskim „oderuhom“ in vladi.

Dovolite, da se tudi jaz oglasim k tej točki z našega, to je kmetijskega stališča. Mislim, da ne bo škodovalo, če se sliši tudi glas z dežele.

Marsikdo misli, ko se zdaj živila tako drago prodajajo, da si kmet pri tem kuje zlate in bo postal bogat na stroške drugih stanov, posebno delavskega, kakor se rado pravi socialnim demokratom. Dobro bi bilo, če bi bilo tako! Ali stvar je pa le narobe. Sedanji kmet počuti draginjo ravno tako, če ne bolj kakor drugi stanovi, ako ravno dela cel dan in več, kakor so delali njegovi predniki, živi in hrani se slabše, kakor masikateri delavec.

Kdo je kriv draginje in kako naj se odpravi?

Da je postala draginja, to je, rekel bi, čisto naravno. Ona je morala priti. En vzrok je sledeč: Gospoda, „heršafften“ pravimo pri nas, je pokupila najboljšo kmetije po gorah, kjer se redi največ živine. Najlepša polja in pašniki so se nasadili s smrekami in na hiši, ki je redila po 30 glav in več goveje živine, je ena krava ali dve, toliko da ima oskrbnik poslopja mleko za se. Pa to še ni dovolj. Kjer ima gospod, ki je navadno poosobljen v nadgozdarju ali gozdarskem oskrbniku, le eno posestvo v rokah, so drugi sosedje takorekoč prisiljeni prodati mu tudi svoja. On jim nagaja pri starih pašnih pravicah. Ne pusti tam, kjer imajo skupne planine, kakor prej tuje živine na pašo, on pa navadno sploh ne pase. Zapira jim pota in tako gre naprej! Tako je v Ljubelju, v Selah, v Medvedjem dolu in menda povsod na gorah. Postave so pa, rekel bi, prikrojene le za gosposko. Kjer je kmet sto in več let pasel svojo živino, se odredil in redil druge, tam ti pridejo zdaj z gozdno postavo. Včasih so pasli ovce in drobnjad, zdaj je ne smejo več. Prej so bili ploti in pri plotih lese (kdo naj jih bo odpiral in zapiral avtomobilom!), da se je živina pasla brez pastirja po ravnem; plotove so opustili, ker ni postave, da bi jih morali graditi; ali s tem tudi pašo, ker ni pastirjev, da bi pasli, kjer se še pastji more; otroci morajo pa do 14 let v šolo. Vsled tega se mora zmanjšati stanje živine, in se je gotovo zmanjšalo bolj kot za polovico in se še bo, če pojde tako naprej.

Drug vzrok draginje so pa šole. Šole na Koroškem so za kmeta in meščana enake. Vse po mestnem, kakor je „Mir“ že neštetokrat opravičeno grjal! Otrok mora do 14 let v šolo, čeravno se doma krvavo potrebuje, odvadi se dela in se s tem domu in narodu odtuji. Ko gre k vojakom, ga navadno ni več nazaj, poišče si službo pri železnici ali drugo v mestu. Če so pa blizu fužine ali rudnik, še vojaščine ne čaka doma. In tudi dekleta prav rada gredo v mesto služiti, doma pa primanjkuje delavskih moči. Poznam hiše, kjer je po 5 in več otrok, pa oče ne ve, komu bi izročil dom, ker so vsi otroci od doma. Poslov pa na deželi, kjer so v bližini fužine, skoraj sploh ni več dobiti. S tem, ker sili vse v mesta in k industriji, se je zgubilo ravnotežje med mestom in deželo. Tam je ljudi preveč, tukaj ni ljudi za delo, da bi se živež pridelal. K temu še pride, da so vsi drugi stanovi organizirani, kmet pa se peha, da bi držal ž njimi korak, a bo zraven opešal, če se razmere ne predrugačijo.

Kako torej naj se temu odpomore? Kako odpraviti draginjo mesa? Čujejo se glasovi, naj se odprejo meje in dovoli uvoz tuje živine. Gospodje, ki ste merodajni, delajte na to, da se bo zopet redilo doma živine v tem številu kakor včasih. Če pojde denar čez mejo, s tem draginja ne bo odpravljena. Postal bo prej še slabše. Lotiti se bo treba zla pri korenini. Odpomore naj se kmetikemu stanu! Naj se napravijo postave, da kmet ne bo škode trpel, naj se ne dovoljujejo nakupi posestev gosposkim, da iz teh napravljajo lepe gozdove in love. Pustijo naj se kmetom paše, in naj se dovolijo kmetom v nesrečah pri živini, ali če je preveč zadolženo posestvo in je priden in delaven, državne podpore. Kjer pomanjkuje poslov, naj se mu pomagajo kupiti poljedelskih strojev, in šole naj se uredijo tako, kakoršne so primerne le kmetiskim potrebam, drugače rečeno, ljudje naj se vzgajajo za delo, ne za gospode. Kdor

pa hoče študirat, naj gre pa v mesto! Zaradi par fantov, ki gredo študirat, vendar ne sme trpeti ves ponk za kmetijske otroke!

Če pa pojde tako naprej, bo prišel kmetijski stan v propad, veliki kapital bo pokupil še ta posestva, ki so sedaj v kmetijskih rokah, in kmet bo moral zopet delati tlako kakor pred odkupom l. 1848. Draginja pa bo ostala v korist kapitala, kateri bo potem še lažje narekoval cene. M. T.

Socialdemokratski ropot.

Minolo nedeljo so socialni demokratje po večjih krajih v deželi sklicali protestne shode — proti draginji živil. Ti protestni shodi so dokazali, kako se znajo socialdemokratski voditelji z delavstvom, ki v resnici hudo občuti draginjo živil, igrati. Sklicujejo protestne shode, na katerih se razburjajo zoper draginjo živil, psujejo agrarce, udrihajo črez vlado, a draginja bo vedno enaka, oziroma še večja, če se ne bo storilo kaj pametnejšega kakor prazno razburjanje zoper — drage krave. Pametni delavci vedo, da so te socialdemokratske demonstracije prazne, brezpomembne hujskarije in imajo edin namen, slepiti delavstvo in ga držati v socialdemokratskih mrežah! Na tisoče delavcev je tako naivnih, da se dá voditi po mestih pred palače deželnih vlad, magistrat in pred hiše občinskih uradov, kakor da bi bili razni deželni predsedniki ali župani krivi draginje ali kakor da bi mogli isti odpraviti draginjo! Kako otročje, smešno je počenjanje socialnih demokratov! Socialdemokratski poslanci, ki govore delavcem na ulicah ogorčene govore zoper draginjo živil, naj bi raje zastavili svojo besedo in znanost — če jo imajo — tam, kjer bi res kaj izdalo, to je na Dunaju v državnem zboru. Tam je izvoljen odsek, ki proučuje vzroke draginje. Tam je resno delo za nje, kar uprizarjajo po ulicah, je le slepilo!

V Celovcu so sklicali velik protestni shod, ki so se ga udeležili socialni demokratje iz mesta in okolice. Zborovalcev je bilo okrog 1000. Baje je bilo zraven tudi več delavcev, ki niso socialdemokratskega prepričanja in so se socialnim demokratom nasledili. Iz teh se pametnejši delavci po delavnicah sedaj norčujejo: „No, ali bodo prihodnji teden krave že po groščo?“!

Shodu je predsedoval socialdemokratski voditelj Petz, govorila sta državni posl. Lukas in urednik Gröger. Zborovanje je trajalo od 1/2 10. do 11. ure dopoldne. Na shodu, kjer je bila zbrana skoro cela tobačna tovarna celovška, je bila sprejeta sledeča resolucija:

„Dne 18./9. v hotelu Grömmmer na shodu zoper draginjo živil in mesa zbrani zborovalci iz vseh stanov protestirajo najstrastnejše zoper agrarno obrambno politiko vlade in agrarnih strank. Zborovalci energično zahtevajo sklicanje državnega zbora in dejanja zoper draginjo živil in oderuštvo pri mesu, to je, da se takoj odprejo meje za shla-jeno meso iz Argentine kakor za živo živino iz Balkana, da se popravi srska pogodba, se znižajo vozne cene za meso in žito in da se zniža carinska tarifa. Zborovalci so z vsemi dovoljenimi sredstvi pripravljeni za boj proti oderuštvo z živili in mesom in se ne ustrašijo tudi pred puntom zaradi lakote. Obupne klice lakote trpečega delavstva se mora slišati in zeleno zastavo s poljedelskega ministrstva se mora odstraniti. Zborovalcem je že preveč, biti še zanaprej s pomočjo vlade tisti, ki jih izrablja dobičkaželjnost velikih agrarcev in prekupev. Zahtevajo, da vlada brez ozira na protest agrarcev izvede te ukrepite zoper draginjo in izjavljajo, da bodo v slučaju, ako ne bi se vlada ozirala na njihove zahteve, začeli zoper vse krivice hud boj in ne bodo prej počivali, dokler ni zmaga popolna.“

Zborovalci so šli nato pred palačo deželnega predsednika, kjer je govoril posl. Lukas in zahteval, da deželna vlada poroča osrednji vladi o ogorčenosti delavstva zoper draginjo. Ob enem je napovedal v imenu demonstrantov boj zoper vse krivice brez ozira na službo in stan, ako se ne bi ustreglo njihovi zahtevi.

Tako socialdemokratski voditelji sejejo med delavstvo brez pravega vzroka sovraštvo zoper kmeta, ki sam bolj trpi na draginji kakor delavstvo samo. Le bodimo odkriti! Marsikateri delavec si še tu pa tam more privoščiti kosček mesa, dočim si marsikateri kmet, ki dela od zore do mraka, tega ne more privoščiti. Zakaj zvrčajo potem socialni demokratje krivdo draginje na kmeta? Je to lepo, je to prav, ker ni res?! Če je živina draga, jo mora tudi kmet drago kupiti! Toda saj je znano, da socialdemokratski voditelji, ki sami nikdar ne trpijo pomanjkanja, se vedno poslužujejo nezdravih socialnih razmer, da ž njimi limajo vedno znova in znova svojo stranko, se zaradi teh nezdravih socialnih razmer hudujejo na druge, zlasti na agrarce, kakor da

bi bili ti zakrivali te razmere. Seveda imajo pri tem srečo, ker vsak na svojem telesu čuti te nezdrave razmere. Zato imajo nerazsodne mase kmalu zase. Resni socialni politiki z vso resnostjo premišlujejo in rešujejo zares aktualno vprašanje o draginji, socialni demokratje pa hujskajo in agitirajo s tem za svojo stranko. To našo trditev potrjuje s svojo izjavo v socialdemokratskem listu „Der Grundstein“ socialdemokratski učenjak Calwer na Nemškem; Calwer ne daje krivde draginje mesa agrarcem ali po naše povedano kmetom, ampak pomanjkanju živine, ki se je vedno manj redi, kakor kaže statistika. Ker se to opaža tudi v sosednih deželah, zato bi se zelo malo poznalo, če bi se odprle meje tuji živini. Calwer navaja le, da mesarji neopravičeno podražujejo meso!

Če bi se meje za tujo živino odprle, bi meso ne postalo ceneje; saj imamo dovolj skušenj zato. Visoke cene mesa bi ostale, pač pa bi trpeli pri tem živinorejci, ker bi jim trgovci z živino nagajali. Ves dobiček bi zopet vtaknili v žep veletrgovci, povečini Judje, kojih orodje so ravno socialni demokratje. O teh vprašanjih bo treba ljudstvo natančno poučiti, da se ne bo dalo begati po judovskosocialdemokratskih špekulantih, ki jim je ljudski blagor deveta briga, ako od tega nimajo lastnega dobička!

Koroške novice.

Somišljeniki iz boroveljskega okraja in Roža! V nedeljo na shod ob 1/2 4. uri v Podlublju v „Delavskem domu“!

Sodalitas ss. C. J. ima svoj sestanek v četrtek, dne 6. oktobra.

Realna gimnazija za Celovec dovoljena. C. kr. naučno ministrstvo je dovolilo za Celovec realno gimnazijo. Letos bodo otvorili tri razrede kot paralele državne gimnazije. V sledečih petih letih bodo otvorili vsako leto še po en razred, tako da bo v Celovcu do leta 1915 poleg gimnazije celotna realna gimnazija.

Ljubljanska kreditna banka je v Celovcu kupila hišo slaščičarja Wurschitza za 169.000 kron.

Odmevi 18. avgusta na Kostanjah. Kako se je proslavil letošnji 18. avgust na Kostanjah, je bralcem našega lista že itak znano. Kostanjski liberalni generali bi že davno radi videli naše vrle odbornike in druge pod ključem. Grozilo se je z „Exekutionsvereitlung“ in že je glavarstvo dalo županstvu potrebno orožje v roke s tem, da mu je naročilo naznaniti stranke, ki bi **hotele** na dan 1. septembra preloženo eksekucijo zaprečiti ali bi jo res tudi zaprečile, c. kr. državnemu pravdnistvu v Celovcu radi preprečbe rubeža. Ta pobožna želja kostanjskih naprednjakov in njihovih zaščitnikov pa je srečno izpodletela. Da so bili našinci radi protizakonitega postopanja županstva ogorčeni, je umevno. A pokazali so, da znajo kljub najhujšemu pritisku **od zgoraj** ohraniti mirno kri. Bati se je bilo najhujega, a ker je to k sreči izostalo, so se morali zadovoljiti s tem, da je p.d. Kvančnik tožil ženo p.d. Neuwirta na Kostanjah — radi žaljenja časti, ker je v svoji razburjenosti pred hišo stoječim in krohotajočim licitantom zaklical: „Le smejte se in tulite!“ Tožitelj p.d. Kvančnik je moral slišati pri obravnavi v Rožeku par pikrih besed, katere si naj le prav dobro zapomni!

„Dišeco“ vonjavo razprostrirajočo rožico smo našli kvaterno sredo zjutraj pod oknom strojne dvorane Mohorjeve tiskarne. Rožice v jeseni! Je li to morebiti znak „priznanja“, ker se je nedavno protokolirala naša tiskarna kot slovenski zavod — samoslovenski?! Morebiti znajo na to odgovoriti polomljene „štince“? Nemškonacionalna kultura!

Bivši celovski župan Neuner je nevarno obolel na vodeniki in so mu zdravniki odvzeli osem litrov vode.

Novo mestno gledališče v Celovcu je bilo minoli četrtek otvorjeno. K slavnostni predstavi zvečer so bili povabljeni vsi deželni poslanci.

Celovski živinozdravnik Gailer je nevarno obolel in so ga prepeljali v deželno bolnišnico. Po mestu se je govorilo, da je obolel na koleri. Druga vest se glasi, da je pojedel pokvarjeno klobaso.

Prodaja konj v Beljaku. Oskrbovalna komisija c. in kr. trenske divizije št. 3. v Gradcu naznanja trgovski in obrtni zbornici v Ljubljani, da bo dne 4. oktobra t. l. dopoldne prodala na živinskem sejmišču v Beljaku po licitaciji 400 odbranih konj proti plačilu cene v gotovini in kolkovne pristojbine ter 3% kupnine za deželni in krajevni ubožni zaklad za uboge.

Porotne obravnave. Tretja doba letošnjih porotnih obravnave se je začela minoli pondeljek. Pred poroto je stala 45letna Terezija Köfer iz

Poreč ob j., ki je bila osumljena, da je umorila v noči 4. majnika 1910 svojega moža, ki so ga našli pod oknom pred hišo težko ranjenega in nezvestnega. Še isti dan je umrl, ne da bi se bil zavedel. Ranjen je bil na desnem sencu, zlomljenih je imel 10 reber in bil je tudi opraskan. Terezija Köfer je na vse točke obtožbe tajila in je bila oproščena. — Na vrsti je v tej dobi šest slučajev posiljenja, dva slučaja umora, po en slučaj detomora, uboja, kraje, goljufije in motenja javnega miru.

Velikovec. (Blamirane „Fr. Stimmen“.) „Freie Stimmen“ z dne 10. t. m., kakor že omenjeno, so trdile, da naša in druge slovenske posojilnice niso pod nobenim oblastvenim nadzorstvom, in da zato ne morejo imeti nobenega zupanja. Že v zadnji številki „Mira“ smo na splošno to ovrgli. Obrnili smo se takoj na „Zadružno zvezo“ v Ljubljani, katere članica je naša posojilnica, da nam da pojasnilo glede tega očitania nevednega nasprotnega dopisnika in dobili sledeč odgovor: „Na dopis z dne 12. t. m. odgovarjamo naslednje: Listom, ki očitajo namenoma zadržam, da nimajo postavnega nadzorstva, bo treba zamašiti usta s popravki in naj si bo sama mogočna »Neue Freie Presse«. Stališče spoštovanega vašega g. načelnika pa ni pravo, po katerem mnenju bi se naj podvrgli tudi takozvanemu vladnemu nadzorstvu. Vladnega nadzorstva faktično niti po zakonu ni, in se je država direktnega nadzorstva nad zadržami hotela sama orestiti s tem, da je dala nam zvezam revizijske koncesije, po katerih torej zveze po naročilu in v imenu vlade izvršujejo postavno oblatorične revizije. Vlada — to je namreč politična oblast — sploh nima v zadevi revizije z zadržami ničesar opraviti, kajti o revizijah, ki jih izvršujejo zveze, morajo iste poročati onim okrognim, oziroma trgovskim sodiščem, pri katerih so posamezne zadržave registrirane. Pač obstoji v zakonu od 10.6.1903, to je v zakonu o oblatoričnih revizijah pridobitnih in gospodarskih zadržav določilo, da se morajo one zadržave, ki niso član kake zveze, vsako drugo leto revidirati po revizorju, ki ga za to določi kompetentno trgovsko sodišče. Kdo so pa ti revizorji? Pri nas na Kranjskem in tudi na Štajerskem, kjer obstoji le par zadržav, ki niso včlanjene pri nobeni zvezi — večinoma konzumi pri rudokopih — odloči pristojno sodišče v takih slučajih revizorja izmed ene ali druge zadržavne zveze; če se to zgodi, je itak še dobro, kajti v takem slučaju se vsaj da sklepati, da dotični revizor svoj posel kot strokovnjak razume. Zgodi se pa tudi, da določi sodišče za takozvanega sodnega revizorja kako osebo, ki od zadržavnštva nima pojma. Kaj naj potem tak človek revidira? Neverjetno, da je tako mogoče, ali vendar je res, za kar lahko navedemo praktične slučaje. Vladnih revizorjev, o katerih fantazirajo včasih ljudje, katerim so stvari manj znane, ni! Omeniti še moramo, da dokler ste član zveze, sploh kaka druga revizija ni mogoča, ker je edino zvezna revizija zakonita revizija. Skratka! Revizije, izvršene po revizorjih naše zveze, ki ima v to koncesijo od visokega c. kr. notranjega ministrstva, so v pravem pomenu besede zakonite revizije, revizije izvršene po predpisih zakona, ali če hočete, vlade. Vsi naši revizorji so vpisani kot taki v listo revizorjev pri c. kr. višjem deželnem sodišču v Gradcu in imajo kot taki strogo odgovornost. Če bi se kateri le količjak pregrešil, je ob eksistenco. Upamo, da vam bode po navedenem vse jasno. Z zadržavnim pozdravom: »Zadružna zveza« v Ljubljani. (Dva podpisa.) — Gospod dopisnik štimce, ali si sedaj še upate priti revidirati našo posojilnico? Prihranite si drugič s štimcami vred tako veliko blamažo! Slovenske posojilnice in vlagatelji, vzemite to naznanje!

Velikovec. (Sapo smo jim zaprli.) Že iz zadnjih člankov je „Mirovim“ bralcem znano, kako so nasprotniki v svoji zlobnosti skušali škodovati naši vzorni „Hranilnici in posojilnici“. Toda njihovi dolgi obrekljivi jeziki so se kmalu skrajšali. Kakor hitro smo v „Miro“ in tudi osebno ljudem povedali resnico in poleg tega še plakativno, so se našinci pomirili, nasprotniki pa vrgli puško v koruzo. Zlasti smo storili na tozadevnem poučnem shodu dne 14. t. m. ljudem veliko dobroto, ker so imeli priliko slišati od govornikov Smodeja, Čarfa in Dobrovca, kako si hočejo nasprotniki pomagati z lažmi in zavijanjem. Naš trud je imel tudi uspeh; pred dnem 14. septembra je naznanilo svoje dvige 8 strank. Ko so pa brale „Mir“, letake in slišale govore omenjenega dne, pa ni bilo nobene tistih strank več po denar. Tako je zmagala pamet nad lažjo in zlobno hudobijo!

Velikovec. (Namalan run.) Štimce z dne 10. t. m. so pisale o runu na našo posojilnico.

Že zadnjič smo splošno odgovorili, da o runu nismo skoraj nič čutili. Danes dokažemo to s številkami! Od dne 4. do dne 18. t. m. se je dvignilo K 19.880'47, vložilo pa K 5223. Med temi dvigami, pa je ena, ki se ni dvignila radi morebitnega runa, ampak radi nakupa nekega posestva, in ta sama znaša K 6893'64, torej pride na druge dvige po računskem zaključku za leto 1909. K 4000 na teden, torej v dveh tednih na K 8000. tako da bi se bilo okroglo K 5000 več dvignilo, kakor po navadi. In če se dvigne K 5000, to se vendar pri posojilnici, ki ima za K 825.000 vlog, ne more imenovati run! Štimce so zopet za eno laž bogatejši!

Velikovec. (Obrnimo sulico!) Z vso ogorčenostjo se je sprejela na zadnjem poučnem zborovanju v sredo, dne 14. t. m., soglasno sledeča resolucija: „Z ozirom na laži, farizejsko hinavščino in zlobno hujskanje nasprotnih časopisov »Bauernzeitung«, »Freie Stimmen« in »Štajerca« obsojamo soglasno vsi na današnjem poučnem shodu zbrani zborovalci najodločnejše njih pisarjenje in izrekamo temu podlemu počenjanju zoper slovenske posojilnice svoje najglobokejše obžalovanje in zaničevanje. Taka hinavska stranka, ki si hoče pomagati z lažmi in hinavščino, ne zasluži nobenega zupanja in spoštovanja!“

Velikovec. (V obrambo.) Gonja radi celovškega denarnega poloma se od strani naših nasprotnikov z ostudnimi lažmi nadaljuje. Tako se lažejo med našim ljudstvom, da je ta denarni polom zakrivil č. g. Valentin Weiß, župnik v Žitarivasi, ki je tukaj znan, ker je bil tukaj dalje časa kanonik in si je kot tajnik naše posojilnice stekel veliko zaslug za naš denarni zavod, in da je č. g. msgr. Podgorc zaprt. Vse od začetka do konca zlagano. Duhovnik, ki je zakrivil denarni polom v Celovcu, se imenuje msgr. Gabrijel Weiss, je trd Nemec, doma na Zgor. Štajerskem. Da bi se g. msgr. Podgorca zaprlo, ni nobenega povoda, ker je g. msgr. Podgorc glede celovškega denarnega poloma popolnoma nedolžen, nasprotno je ravno g. msgr. Podgorc isti, ki se neumorno trudi, da bi se ta zadeva poravnala, kar celo nasprotni listi, med njimi celo dunajska „Zeit“, pohvalno priznavajo. Sploh denarnega poloma noben koroški duhoven ni povzročil, ampak krivca, g. msgr. Kayser je na Virtemberskem v Nemčiji doma, g. msgr. Gabrijel Weiss je pa zgornještajerski Nemec, tedaj oba sta tujca in Nemca. Iz tega lahko Slovenci posnamete, kakih podlih sredstev se naši nasprotniki zoper nas poslužujejo, s studom se tedaj od njih obračajte.

Kotlje. (Smrt.) Nemila smrt nam je pobrala iz naše srede velezaslužnega gosp. Martin Kuharja, načelnika krajnega šolskega sveta, enega prvih slovenskih boriteljev v Kotljah. Sezidal nam je novo šolo, in gotovo bi nam bil pripomogel še do slovenske šole, ako bi ga ne bila prehitela nemila smrt. Bodi mu lahka zemlja slovenska!

Št. Lenart pri sedmih studenih. (Pogreb č. gosp. župnika v p. Bergmana.) Kakor je zadnji „Mir“ že poročal, so umrli dne 13. t. m. č. g. župnik v p. Franc Bergman. V četrtek smo jih izročili materi zemlji. Udeležba pri pogrebu je bila velikanska, kar kaže, kako so bili povsod priljubljeni blagi pokojnik. Duhovnikov je bilo 30, med njimi: mil. gg. prošta Gregor Einspieler in Herman Atzlhuber, stolni korar mil. g. Janez Pirker, msgr. g. dekan Iv. Držanič, č. g. dek. admin. Franc Muhl itd. Spreved so imeli ob veliki asistenci mil. g. prošt Gregor Einspieler, ki so bili prej dolga leta kot podklosterski župnik sosed rajnega gospoda. Na grobu je zapel moški zbor pesem: „Blagor mu!“ Naj blagi pokojnik v miru počiva!

Št. Lenart pri sedmih studenih. Kar nagloma so bili odpoklicani č. g. Leopold Kašl, ki so ravno leto dni pri nas bili za kaplana. Njih blag, miren in marljiv značaj jim je pridobil srca vseh, tako, da smo jih s težkim srcem videli odhajati odtod. Bog jim plati ves trud, ki so ga imeli z nami, in jim daj mnogo blagoslova na novi postaji v Hodišah!

Gorenče. Najbližnja pot iz Gorenč in okolice v Pliberk je brezdvomno za pešce čez Dol, a tu se je treba peljati čez Dravo pri Brežnikovem mlinu. Pred kratkim je bilo ondotnemu posestniku od okrajnega glavarstva v Velikovecu prepovedano še zanaprej ljudi prevažati čez Dravo — češ, da je čoln popolnoma pokvarjen, in nevarnost velika, da bi se kdo ne potopil. Ondotni posestnik je pustil čoln popraviti, a mu je bila iznova prepovedana vožnja, dokler ne steše popolnoma novega čolna. Želeti bi bilo, da bi tej zahtevi ustregel, in bi ne bilo treba ljudem hoditi na Lipico čez most v Pliberk. Na državni cesti delajo od Tempasa sem lep betoniran most čez potok. Ponoči stražita most eden ali dva domačina. Nekaj delavcev sodeluje zraven Lahov. Stroški bodo precej visoki, ker se dela že od

spomladi. Šoli v Srednjivasi mislijo dodati še drug razred.

Št. Tomaž. (Na potu umrla) je Ana Traumaker, gostja Krištofove gore, župnije Št. Lipš. Posestnik Brenner p.d. Štefel jo je v petek, dne 16. septembra, peljal v Celovec v bolnišnico; toda na potu v Partovci mu je umrla. Nato jo je peljal v mrtvašnico v Št. Tomaž, kjer je bila rajna pokopana. N. v m. p.!

Št. Tomaž. (Svarilo) posebno g. župnikom! Dne 16. septembra je prišel semkaj v župnišče mlad fant, oblečen v črno kratko suknjo s sivimi hlačami in črnim slamnikom. Predstavil se je kot dijak na potovanju. Doma da je v Šmihelu pri Pliberku. 7 let je menda študiral v Celovcu, 8. leto v Št. Pavlu in sedaj da vstopi v bogoslovnico v Mariboru. Gospod župnik ga je začel izpraševati zavoljo mature. Ni vedel, kaj je matematika. Šele ko se mu je pojasnilo, je pravil, da jo bo šele v Mariboru napravil, ker je bil prej bolan. Ravno tako ni vedel, kakšnega latinskega klasika so imeli v 8. razredu! Sploh ni vedel, kaj je to klasik. In tako je še v drugih vprašanjih pokazal, da ni noben dijak — ampak navaden goljuf! Župnik ga je malo oštel zavoljo njegovega nepoštenega ravnanja in ga odslovil brez kronice — šel je naprej z dolgimi koraki, češ, morebiti mu bo kje drugod sreča bolj mila! Pozor tedaj!

Podljubelj. (Smrt v gorah.) V Kotlji, kamenem plazu nad Podljubeljem, se je v petek popoldne ponesrečil Franc Pojntner iz Borovelj. Padel je raz neko steno in si na temenu razbil glavo. Pojntner je že več let imel epilepsijo ali božjast, ki ga je brez dvoma zgrabila na onem mestu, kjer je padel s stene in se ubil. Trpeti ni mogel veliko, ker je ležal stegnen na obrazu kakor je padel. Ljudje hočejo vedeti, ker je navzlic svoji boleznii vedno hodil po nevarnih krajih, da je iskal smrti in rešitve svoje bolezni. Najbrž pa ne bo res, ker je zelo ljubil življenje in svojo mater, kateri ne bi mogel sam rad povzročiti take žalosti. Rojen je bil na Dunaju in star 42 let. Pokopan je v Borovljah.

Od Klopinskega jezera. Srednja zračna toplota je dosegla letos v mesecu avgustu, enako lanskemu letu, 17°9'; srednja mera vodne toplote pa je kazala 22°3' zjutraj in 23° popoldan (med 2. in 3. uro), katero je prekoračila devetkrat. Najvišja vodna toplota je znašala 26°4'. — Vsako leto pride sem kakih 60 do 80 nemških družin z Dunaja in Gradca na letovišče, ki se jim je naše jezero zelo priljubilo. Nekateri imajo že tukaj svoje vile in obeta se jih nam za bodočnost še več. Zato večkrat mislim: Kaj pa slovanska inteligenca? Ali nima nič zmisla za naravno krasoto med brati na Koroškem? — S 15. septembrom se je zatvorila zopet naša poletna pošta Klopinja do 15. aprila prihodnjega leta. Tako se izločijo iz njenega okoliša Grabaljavas, Žamanje in Polžova, ki pripadejo pošti v Škocijanu. Spodnji Podgrad s hotelom vred se oddeli v Sinčovas. Zgornji Podgrad se podredi pa pošti Dobrlavas.

Vodičavas. (Šulferajnska šola) se je že pričela graditi. Sedaj izkopujejo temelj. Delo se je oddalo stavbenemu mojstru vsenemcu Al. Poltnigu v Beljaku. Od prvotne ponudbe je moral Poltnig popustiti 4000 kron, da si je zagotovil to delo, ker je zidarski mojster Moretti na Brnci, rodom Lah, stavil toliko nižjo ponudbo.

Vodičavas. (C. kr. komisija) je bila dne 16. t. m. na licu mesta, kjer bo stala slovenska šola. Stavbi te šole je ugovarjal edino le župan V. Baumgartner. Skoraj celo polo razlogov je imel napisanih v to svrhu. Vodja komisije, prebravši te razloge, je izjavil, da razum stavka „ta šola je nepotrebna“, v celem spisu ni nič stvarnega. Svetoval je županu, naj pusti protokolirati k večjemu ta stavek in naj naznani, ako hoče, druge točke spisa pismenim potom okrajnemu glavarstvu. Ta teden se prične kopati studenec, da se odda voda prej ko slej kemični preiskavi. Iz načrtov šole je razvidno, da bodo v pritličju stanovanja za učiteljsko, v prvem nadstropju pa tri šolske sobe. Načrti so izdelani jako okusno in je z gotovostjo pričakovati, da bo bodoča slovenska šola popolnoma odgovarjala vsem modernim higieničnim šolskim zahtevam.

Bläče. (Sedem krav) se je našlo. Gozdar Kröpl je naletel na neko tele in ne daleč od tega v prepadu pa je ležala ubita krava. Najbrž je že več dni staro tele dirjalo okoli in skrbna mati za njim ter se je pri tem ponesrečila. Gospodar jo je imel za 200 kron zavarovano. Drugih šest krav so našli ne daleč od teleta. Hvala Bogu!

Podkloster. (Lepo novo hišo), ki se imenuje tudi šola, smo dobili ter bode stala baje čez 160.000 K. Zidana je tako, kakor nobena druga na Koroškem ter je podobna razkošni judovski vili. Da ne manjka raznih verand in okroglih stolpov, se razume. Mi bi pri tej pri-

liki vprašali deželno vlado, če je ta šola tudi „ländlich“ in „landschaftlich“ (kmetska in pokrajinska), to velja samo za župnišča? Da dobimo v staro šolo vojake, je ameriška rasa, katera naj bi razburjene duhove potolažila. Kmet plačaj in molči!

Svetnavas. (Lažniki) se plazijo pri nas od hiše do hiše ter razširjajo „Štajerčevo“ vest, da so vse slovenske posojilnice pri nemški centrali v Celovcu. Med njimi se posebno odlikuje neki fant, ki je pri vojaki nosil zvezde in je celo v Celovcu hlače trgal, sedaj pa nima druge službe kakor da „Pepku“ na ljubo raznaša „Štajerca“ in vabila za liberalni šulferajn, kateri je tudi šoli v Kapli neke groše potisnil ter pomaga pri knajpah, s katerimi se pri nas najbolj uspešno gasi. „Heul!“

Bekštanj. Tukajšnji rodoljubi prirede v nedeljo 25. t. m. v Štebnu igro „Zaklad“. Igra je narodni igrokaz v štirih dejanjih, in se igra v bekštanjski občini prvokrat in v celi koroški drugokrat. Dejanje je vzeto iz kmečkega življenja, je velezanimiva in bo gotovo ugajala vsakemu, posebno pa kmetu in delavcu, ki bo videl živo sliko svojega notranjega in zunanjega življenja. Obilnemu trudu vnetih narodnih igralcev naj bi se zadostilo z največjo udeležbo vseh slojev prebivalstva v in izven Bekštana.

Šmarjeta pri Velikovu. (Staro pokopališče?) Pri popraviljanju podružne cerkve sv. Katarine izkopali so delavci tik za cerkvijo več človeških kosti. Pri eni lobanji je bila mala škatljica in v tej pod okroglim steklom listič z nemško tiskanem evangelijem sv. Janeza. Čisto blizu nad cerkvijo je stal nekdanji grad, ali kakor drugi trdijo, samostan. Sledovi se še sedaj poznajo. Najbrž je bilo kdaj okrog cerkve pokopališče, česar pa nihče več ne pomni. Tudi se je pri izkopavanju pokazalo precej oglja, znamenje, da je nekdanj v davnih časih cerkev pogorela. Sledovi požara se še tudi poznajo na cerkvenem zidu. Ljudska pravljica tudi pove, da so nekdanj Turki od državne ceste pri Raku na Ruštatu streljali s topovi na cerkev. To pa je precej neverjetno in je ta govorica nastala najbrž vsled tega, ker je v cerkveni steni od zunaj vzdana kamenita krogla, ki pa je najbrž stala enkrat kot nastavek pri kakem zidanem stebri.

Prevalje. (Pristov — župan.) Znano je, da je Pristov tedaj, ko se je potegoval za županski stolec, obljubil, da bo vodil občinske posle sam, brez drago plačanega občinskega tajnika. Toda kakor navadno, je ostal Pristov tudi tu samo pri obljubah. Mislili smo, da bo Poldej vsaj zdaj, ko je šel znani nemčurski agitator, občinski tajnik Pušenjak v mastno plačan pokoj, sam izvrševal občinske posle, a smo se motili. Dobil si je novega pomagača za občinsko pisarno in sicer upokojenega stražmojstra Pernata. Zakaj je vzel ravno tega? Zakaj ta služba ni bila razpisana v nobenem slovenskem listu? Zakaj je zavrnil župan vse slovenske prošilce? Vedno poudarja Poldej, da je on tudi Slovenec — ali mar hoče to dokazati na ta način, da noče Slovenca za občinskega tajnika, ampak mora imeti za ta posel — nemškutarja! Ako bo Pristov še kedaj trdil, da je Slovenec — ali se bo še našel kdo med nami, ki bi mu verjel?

Prevalje. Čudno, kako sta se začela zanimati župan Pristov in nadučitelj Jurkovič za tiste ženske, ki imajo kaj denarja v naši posojilnici. Naj bi se raje bolj zanimala za svoje županske in učiteljske dolžnosti! Za to njuno zanimanje pa se tudi mi zanimamo!

Šmarjeta pri Velikovu. (Nemški šulferajn) je 8. septembra imel tukaj svoje zborovanje, katerega se je udeležilo veliko Velikovčanov, domačinov je bilo malo. Kaj se je govorilo (med drugimi je govoril tudi naš župan g. Jakob Röscher o potrebi znanja nemščine), ni toliko znano, ker se zavedni Slovenci zborovanja tega Slovencev sovražnega društva nismo udeležili. Pribiti se pa mora, da so na obeh tukajšnjih gostilnah, v katere zahajajo večidel sami Slovenci, visele nemške zastave in tako izzivale našince. Tudi na gasilnem domu in na šoli sta viseli deželni zastavi. Ko je bil pa cesarjev rojstni dan, ni bilo v Šmarjeti zagledati nobene zastave razen na cerkvenem stolpu.

Brdo na Zili. (Občinske volitve.) V ponedeljek, dne 19. t. m., vršile so se pri nas občinske volitve. To pot stale so si nasproti tri stranke; dočim sta bile dosihmal v volilnem boju samo dve. Tretja stranka namreč obstoji iz pripadnikov „Bauernvereina“, katerega je skuhal profesor dr. Waldner. Tendence tega „Bauernvereina“ je torej prozorna, a geslo njegovo je: „V občinski odbor nobenega učitelja in nobenega duhovnika“. Pod to firmo so šli „Bauernvereinovci“ v volilni boj in zvezali se končno v prvem razredu s svojimi navideznimi nasprotniki ter so v tem razredu tudi zmagali. V dveh

razredih pa smo zmagali z veliko večino mi, katoliški Slovenci; v tretjem razredu z 96 proti 36 glasovom, v drugem pa z 20 proti 13 glasovom. Nekateri naših kandidatov dobilo je celo do 38 glasov. Takega izida volitev naši „Bauernvereinovci“ niso pričakovali. Bili so svoje zmage gotovi, in so kratkomalo odbili od naše strani ponujeni jim kompromis. Zdaj imajo, kar so zaslužili, a ne pričakovali, dasi ravno se jim je njihov propad od merodajne strani pravočasno in odkrito napovedal. Večina odbora je torej naša, naša pa tudi skrb za občino. Spoznali pa smo tudi „naše domači-če“, katerih je bilo precejšnje število; med tem ko so se nasprotniki volitve udeležili skorajda polnoštevilno in je tudi nekaj „bivših naših“ iz nemerodajnih vzrokov volilo v prižasti obleki, kar ni bilo lepo za nje, ker take zadeve ne spadajo v volilni boj. Če hočemo kmetje priti do veljave, moramo vse osebnosti pustiti pri volitvah pred durmi. Načelnim našim nasprotnikom pa kličemo: „Heil Ludvig!“

Gospodarske stvari.

Poučno potovanje kranjskih in koroških kmetov v Švico.

(Dalje.)

Iz zelenjadnega vrta vodila nas je pot skozi sadni vrt na verando, od koder smo imeli lep razgled po šolskem posestvu in spodaj ležečem Curiškem jezeru in njegovi okolici. Spodaj ležeči vinogradi imajo namen preskuševati različnih trt, domačih in ameriških. Vinograd je res nekaj uzornega te šole, kajti na prvi pogled vidiš veliko oskrbovanje, izvršeno vse v najlepšem redu, vsa dela opravljena o pravem času in skrbno gnojenje. Vse to daje, da trte rastejo tako lepo in donašajo dosti dobrega sadu. Velika sreča v teh vinogradih pa je, da nimajo trtne uši, kar pri nas žalibog uničuje najlepše nasade.

Pod vinogradom stoji šolska moštarna, ki je urejena po novjšem sistemu. Pod zemljo se nahaja vinska in sadna klet in nad to v pritličju kipelni prostori. Kakor po vseh novih moštarnah v Švici našli smo tudi tukaj betonirana tla. Moštarna previdena je z vsemi potrebnimi opravami kakor na pr. hidravlično stiskalnico, naj-novejšim sadnim in grozdnim mlinom, skratka vsa orodja za napredek umnega kletarstva. Od tu naprej smo se podali po našem načrtu v Einsiedeln, slovensko Marija v puščavi. Malo mestece, kamor zahaja vsako leto na tisoče vernikov klanjat se milosti polni. Tukaj je vzoren kraj za kmetijstvo, zlasti živinoreja in travništvo je zelo na visoki stopinji in največ zopet zaradi tega, ker imajo na razpolago dosti in dobrih travnikov, da se živina sprehodi in naučije svežega zraka, dočim so pri nas kraji žalostni, kajti živina je privezana celo življenje v temnih in zaduhlih hlevih. Vzoren je tukaj benediktinski samostan.

Na tem posestvu redijo zopet samo švicarsko živino, poleg tega se pečajo v veliki meri s konjerejo. Imajo krasna dva žrebca, prepuščena od države, prvi je veljal 16.000 frankov, drugi angleški 25.000 frankov, katera rabijo za plemo v povzdigo tamošnje konjereje. Ker je živina poletni na planini, smo se na več vozih odpeljali prav tja, koder so se pasle krave, težke in krasnih telesnih oblik. Spremil nas je gospod pater, ki nam je po potu razkladal razne zanimivosti kmetijstva in šege ljudstva v okolici. Na planini je domača sirarna, kjer nam je prijazen planinar postregel s svežim planinskim mlekom in okusnim švicarskim sirom.

Lepa je v mestu Einsiedeln samostansko cerkev, bogato obložena z marmorjem. Ganiło nas je lepo obnašanje vernikov, kateri prihajajo iz raznih krajev sem slavit Marijo. Koliko izobrazbe in omike med strmimi švicarskimi gorami. In pri nas na Slovenskem —? Ako gre kmečki sin za par let v meščansko šolo in ko pride domov na počitnice, ali da obesi šolo na kol po domače rečeno, že meni, da je tedaj napreden, ako udarja čez sv. vero, božja pota itd. Občevanje s priprostim kmetom zdi se mu nekaj poniževalnega ter se sramuje, kar je pri vrlih Švicarjih vse kaj drugega. Marsikateri Švicar ima visoke šole. So, ki imajo trgovsko akademično izobrazbo itd., pa so na ime kmet ponosni, kar je pri nas najbolj zaničevan stan, akoravno kmet vse preživlja.

Četrty dan, 2. julija, po opoldanskem obedu smo odšli na kolodvor v Einsiedeln, da se peljemo naprej, namreč v Arth Goldau, ogledat si živinorejo slovečega posestnika po vsej Švici, J. Birgija. Pot vodila nas je skozi med hribovjem, med zelenimi planinami, ter smo imeli priliko videti, kako se pase živina in kako naravno se preživi celo leto od zunaj na paši.

Čez nekaj časa širila se je pred nami dolina Švic. Je namreč kanton, ki se tako ime-

nuje in odtod ima dežela ime Švica. V tej dolini, obdanj z visokimi gorami, pokazali so se nam od daleč kakor temni gozdi krasni sadovnjaki sadnega drevja, da človek verjeti ne more, ako ne vidi z lastnimi očmi. Naj si torej vsakdo misli sam, koliko dohodkov je lahko po tej strani v kmetijstvu. Koliko praznih prostorov imamo pa mi, kjer bi lahko uspevalo krasno sadno drevje, ter bi dajalo precej postranskih dohodkov. Vsaj tukajšnja Koroška ima dobre krajevne in podnebne razmere za to panogo, samo malo več skrbi bi morali imeti za izgojo sadnega drevja.

Pred dobrimi 100 leti se je zgodila tu v Arth Goldavu grozna nesreča. Leta 1806 se je odtrgala gora Rosberg in podsula spodaj stoječih 300 hiš, ter požrla seveda vse skupaj z ljudmi vred. Prej je bilo spodaj jezero, menda eno samo, t. j. Cuško jezero, ko se je pa gora odtrgala, potisnila je vodo na dve strani, tako da sta sedaj namesto enega dva. Na grobišču nesrečnežev pa danes stojijo že lepo zgrajene hiše in železnica vozi čez, katera gre tukaj na vse kraje Švice.

Ker smo imeli namen ogledati ta dan Birgijevo živinorejo, smo šli na njegovo posestvo, ki se pa živina razen dveh polnih hlevov bikov nahaja vsa na planini Rigi Kulm, izvzemši živina, katera se rabi za delo. Tukaj smo bili prijazno sprejeti od rodbine Birgijeve, katera nam je drage volje razkazovala svoje posestvo. Birgi redi najlepše bike rjavega švicarskega plemena, ter jih pozneje za drag denar prodaja, skoraj bi rekel po vsem svetu. Zanimivo je to in takorekoč lepo slišati, da je on prodal pred časom enega bika na Japonsko za 8000 frankov (8000 kron). Iz tega se lahko sklepa, da po tem potu donaša živina Švicarjem veliko svoto denarja. Ne smemo si pa misliti, da tako velike svote pridejo kar same od sebe, ne, g. Birgi tudi skrbi, da je živina kolikor mogoče dobro oskrbovana. Ima vpeljana napajanje telet, kar je običaj po celem Švici in sicer dobijo junčki mleko do enega leta in tudi po 13 mesecev, junice pa nekoliko manj. Iz tega vidimo, da reja telet stane pa tudi precej, ali pri tem imajo pa le na vrhu velike koristi. Potem dajejo mladi živini ovsa in otrobov, da so teleta enoletna močna kakor pri nas dveletna.

Nadalje se skrbi tukaj za snajenje mlade živine, da so hlevi zračni, svetli in snažno pobeljeni. Hleve večkrat pobeliti je dobro zaradi tega, ker prvič je ogled drug, kakor v zanemarjenih in temnih hlevih, potem je pa za preganjanje muh in pajkov to delo koristno. V teh hlevih so stajajo zopet kratke, na koncu gnojnični jarek, kamor spadajo odpadki živine, blato in se pozneje z lopato potisne ven v zato narejeno jamo in s takim gnojem gnojijo travnike. Tak gnoj imenujejo gülle. V hlevu je stalo 24 krasnih bikov, starih po dve ter dve in pol leti in podobni drug drugemu kakor krajcar krajcarju, lepih telesnih oblik, da se lepših zahtevati ne more. Pripravne glave, ne prevelike, ravnega križa, povitega in dolgega života, križ širok in ne pobit ter nog tako ravnih in lepo zraščanih; če se ga pogleda od zadej, krijejo zadnje noge prve.

Na zelo visoki stopinji je tukaj bikoreja. Da, šli smo nekako potrti iz hleva ven, ker vsakemu je bilo nekako težko, ako se je spomnil na našo bikorejo, na kako nizki stopinji da stoji, kajti prvič je pri nas to, da pri zbiranju telet za rejo obdržijo naši kmetje take, za katere mesar da malo, in lepe, katere bi morali rediti, pa oddajo, da se pozneje hvalijo po gostilnah, „50 goldinarjev sem dobil za tele“. Ja, resnica, lep denar za pet tednov staro tele, zelo lep, ali pa pomislimo, da iz lepega teleta postane lepa krava, lep vol ali bik in kar je glavna stvar, je, da se s tem živinoreja zboljšuje. Torej pri izbiranju telet za plemo bodemo morali postopati v prvi vrsti, da bodemo puščali najlepše, ako hočemo v živinoreji napredovati. Birgi redi bike 2 do 3 leta, potem jih prodaja za drag denar zadrugam na vse kraje.

(Dalje sledi.)

Društveno gibanje.

Prevalje. Naše slov. kat. delavsko društvo ima v nedeljo, dne 25. septembra, svoje mesečno zborovanje popoldne po blagoslovu pri Šteklju. Na sporedu je poučen govor, pobiranje mesečnih doneskov in tamburanje.

Vabilo k igri „Zaklad“, ki se priredi dne 25. t. m. v nedeljo ob 3. uri popoldne na vrtu Rjanove hiše v Štabnu pri Beljaku. Vstopnina je namenjena dobrodelnim namenom in se prosi najobilnejše udeležbe. Priredi se ob vzkakem vremenu.

Vogrče. V nedeljo, dne 25. septembra, se vrši popoldne po blagoslovu pri „Škofu“ društveni mesečni shod. Na sporedu sta dva govora.

En govornik poroča o zanimivem poučnem potovanju po Švici. K obilni udeležbi vabi *odbor*.

Dobrlavas. Dne 25. na kvatno nedeljo se vrši društven shod z govori in ob koncu igra „Zamorec“ s prosto vstopnino.

Politične vesti.

Deželni zbor koroški.

Dne 20. t. m. se je začelo drugo zasedanje deželnega zbora. Deželni glavar baron Leopold pl. Aichelburg-Labia se je po običajnem pozdravu spominjal nemškega poloma centralne blagajne in se zahvaljeval deželnemu predsedniku, ki se je za to zadevo zavzel. Poslanec dr. Waldner je vložil predlog, v katerem se deželni odbor pozivlja, da poroča o polomu centralne blagajne. Predlog so podpisali skoro vsi nemškonacionalni poslanci, tudi socialni demokrat Eich, ki je z nacionalci popolnoma zliman in le na zunaj hoče kazati, da postopa samostojno kot delavski zastopnik. Dosedaj pa se je še vedno izkazalo, da je pri nacionalcih kuhan in pečen in da so razni napadi recimo v „Bauernzeitung“ na socialne demokrate le pesek v oči kmetov.

2. seja 21. septembra. Poročila in predlogi deželnega odbora so bila sprejeta. Omenjamo zakonski načrt, ki naj bi odpravil prepire občin, ki nastajajo zaradi napravljanja in vzdrževanja mejnih potov; stroški takih potov naj bi se naložili prizadetim občinam v razmerju z uporabo potov po dogovoru, in če se to ne doseže, odloči deželni odbor. Predlog se pridelili pravnemu odseku.

Dopolnilna dela pri uravnavi Bistrice na Zili so zahtevala 40.000. Pri volitvi odsekov sta bila izvoljena posl. Florijan Ellersdorfer in socialni demokrat Eich v finančni odsek; zaradi poslanca Grafenauerja so se nemški nacionalci sami med seboj zbili. Poslanci iz veleposestva in zastopniki mest so se odločili za Grafenauerja in so ga hoteli imeti v finančnem in šolskem odseku. Nasprotovali pa so hudo — kmetijski zastopniki, ki se poslanca Grafenauerja v odsekih bojijo, ker vedo, da bi jih posl. Grafenauer moral v marsičem poučiti. Tudi od nemških dveh krščanskih socialcev niso izvolili nobenega v kakšen odsek.

Deželni kulturni svet koroški.

Bienert je predložil zakon o deželnem kulturnem svetu koroškem na najvišjem mestu v potrjenju. Zakon je cesar tudi podpisal, kakor je sedaj poročala uradna „Wiener Ztg.“ S tem zakonom hoče vlada dati nam **koroškim Slovence občutljiv udarec na gospodarskem polju**, dasiravno je g. posl. Grafenauer v tozadevni debati v deželnem zboru navedel vse pomanjkljivosti, krivice in nevarnosti takega zakona za koroške Slovence v gospodarskem oziru. Čudno se nam zdi, da se tako važni zakoni za narodnomošane dežele predlagajo v cesarjevo potrjenje ob času, ko je državni zbor na počitnicah. Še bolj čudno in sumljivo v tem slučaju je postopanje najmerodajnejših oblasti, katere so bile o razmerah na Koroškem tozadevno natančno informirane. Ali ni kak vladni funkcionar snedel svoje besede?! O tem se bo govorilo še v državnem zboru. S takim postopanjem vlada ne bo premagala obstrukcije Slovencev! V tako važnih zadevah in kritičnih časih je od strani vlade previdnost, katere sedanja vlada in Bienertov vladni sistem ne poznata, edino sredstvo za zboljšanje političnega položaja!

Sporazumljenje med Čehi in Nemci.

Čehi in Nemci so se na konferenci v Pragi sporazumeli za dve seji deželnega zbora z dnevnim redom, kakor ga je predlagal Čeh dr. Skarda.

Jubilej knezoškofa dr. Napotnika. Eksce lenca knezoškof lavantinski, dr. Napotnik, praznuje te dni šestdesetletnico svojega rojstva. Visokemu jubilaru pač vsakdo želi: Še mnoga leta!

Nemški cesar na Dunaju.

Z velikanskim sijajem je bil v torek sprejet na Dunaju nemški cesar. Na kolodvoru ga je pozdravil avstrijski cesar z nadvojvodi in drugimi dostojanstveniki. Oba cesarja sta se nato skupno peljala v Schönbrunn. Med potjo je občinstvo navdušeno pozdravljalo vladarja. Hiše so bile okrašene z zastavami. V Schönbrunnu je pozdravila in defilirala pred vladarjema častna stotnija. Nemški cesar je v Schönbrunnu včeraj dyakrat zaslišal avstrijskega zunanjega ministra Ährenthala. Deputacija sedmega huzarskega polka je izročila cesarju Viljemu častno sabljo povodom

petindvajsetletnice, kar nosi polk ime cesarja Viljema. Nemški cesar Viljem je obiskal tudi v kapucinski cerkvi ostanke rajne cesarice Elizabete in prestolonaslednika Rudolfa. Položil je na krsti lepa venca in molil na grobeh. Nemški cesar je podelil veliko odlikovanj raznim dostojanstvenikom.

Književnost.

Koledarček slov. kat. dijaštva za l. 1910/11. Založil „Konzorcij Zore“. Komisijska zaloga „Katoliške Bukarne“. Cena K 1:20. Slovensko kat. dijaštvo je izdalo tudi letos svoj koledarček. Poleg navadne koledarske vsebine prinaša obširne informacije o študiju na visokih in srednjih šolah, o prostovoljstvu ter pet člankov. Visokošolske informacije so se spopolnile s kratko zgodovino vseučilišnega študija v Evropi in orisom treh tipov visokih šol evropskih: Angleškega, francoskega in nemškega. Pri srednješolskih se nam zde najbolj važna navodila namenjena dijakom, ki so prisiljeni, da zapuste srednjo šolo pred zrelostnim izpitom. Tukaj se lahko orientirajo, kam se jim je z vspehom obrniti iz posameznih razredov gimnazije ali realke. V oddelku „Enoletno prostovoljstvo“ urednik prav primerno poudarja važnost prostovoljskega leta za slovenskega dijaka in priliko, ki mu jo nudi, da se seznani z bratskimi narodi slovanskimi. Izmed člankov obravnavata prva dva narodno obrambeno delo, prvi pri Čehih in Poljaki, drugi pri Nemcih. Prvi članek z naslovom „Pod okriljem katoliških načel“ nam slika, kako more le katoliška religija vzbuditi in gojiti v mladini pravi idealizem, prvi vir blagoslova polnega dela za narod. Peti izpod peresa gospodične somišljenice skuša pokazati, kako in s čim naj vpliva ženska organizacija. Koledarček toplo pripočamo vsem našim dijakom, pa tudi vsem prijateljem katoliškega dijaštva zlasti onim, ki jih zanima narodno-obrambeno delo. Dosedaj nam ni še nihče tako pregledno naslikal narodno-obrambenega dela pri Čehih in Poljaki in nemškega napadalnega kot sta to storila tovariša A. Veble in J. Brozovič.

Cerkvene vesti.

Spremembe pri oo. jezuitih. V Sarajevo sta premeščena o. Henrik Schüth, spiritual v tukajšnji bogoslovni, kot profesor dogmatike, in o. Janez Danner, profesor cerkvene zgodovine, kot profesor cerkvenega in zakonskega prava; v Inomost o. Jožef Spačil in v Rim o. Gregor Müller; k tukajšnji Marijini cerkvi: o. Jožef Dornhofer in o. Fr. Pölzl; o. Dietl iz Celovca v Kalksburg.

Imenovan je za kaplana nanovo sistemizirane kaplanije v Št. Rupertu pri Celovcu č. g. Matej Trepal.

Največja trgovina z oblačilnim blagom v Celovcu.

Zaradi poznejše oddaje trgovine redka prilika: Akoravno se je zadnji čas blago silno podražilo in se bo še veliko podražilo, prodajam od 10. februarja 1910 začenši blaga za več kot 250.000 kron pod tovarniško ceno. Za trgovce in krošnjarje, krojače in šivilje še poseben popust. Prosim za obilni obisk. Z odličnim spoštovanjem

Anton Renko, posestnik,
ogel Kramerjeve ulice in Novi trg v Celovcu.

Kaj je novega po svetu.

Prvega slovenskega romanja v Sv. deželo se je udeležilo 522 Slovencev, 18 Hrvatov in en Nemec, ki službuje med našimi rojaki na Nemškem (Hamborn). Po posameznih deželah je 330 romarjev iz Kranjske, 109 iz Štajerske, 58 iz Primorske, 24 iz Koroške in 18 Hrvatov. Po petdnevni, nekoliko nemirni vožnji po morju smo srečno prijadrali, polni najsvetejših čutov v Sv. deželo, v Jafo. Medsebojna bratska ljubezen družni nas vse v eno samo veliko družino istega duha in srca. Iz Koroške so se udeležili romanja sledeči gg. duhovniki: A. Pelnář, Fr. Ks. Meško, Jan. Hornbök, Franjo Šenk, Fr. Božič, Iv. Hojnik.

Od splošne draginje nezadeta je ostala najfinjša izmed vseh žitnih kavinih vrst, namreč Frankova Perl-rženova kava z znamko „Perlro“. Ta priznana izborna vrsta se dobiva pri vseh gg. trgovcih v zavojih po 1/2, 1/4 in 1/8 kgr. po poprejšnjih cenah. — Svarilo pred ponaredbami in nujna prošnja, da naj se le originalni zavoji z imenom „Frankov Perlro“ in s tovarniško znamko „Kavni mlinček“ sprejemajo.

Prosimo vse somišljenike, naj agitirajo za naše vžigalice! Preskrbite, da se bodo povsod prodajale in rabile vžigalice v korist obmejnemu Slovincem, ki se naročajo pri „Gospodarski zvezi“ v Ljubljani. Treba je tozadevne agitacije do poslednje vasi, ker bi bil to lahko velik dohodek „Slovenski Straži“. Tozadevno agitatorično delo naj se razdeli, pritisne naj se na trgovine, na gostilne, na vse naše posameznike, posebno na gospodinje! Naročila sprejema in izvršuje „Gospodarska zveza“ v Ljubljani, ki ima stalno zalogo. Pošilja se izvršne zaboje, to je 50 zavitkov po sto škatljic, ali tudi manj, toda le po železnici; pošta ne sprejema vžigalic in se na to opozorijo osobito manjši odjemalci, kojim nasvetujemo, da si nabavijo iste pri bližnjem trgovcu; če bi jih ta ne imel, naj se ga prisili, da jih naroči. Pri naročilu naj se navede natančno železniška postaja in zadnja pošta. Neznanim odjemalcem se pošilja samo proti povzetju, oziroma naj se navedejo reference. Recite našim ljudem, naj si ne pustijo vsiljevati drugih vžigalic; kadar jim kdo vsiljuje druge vžigalice, naj zahtevajo odločno vžigalice za obmejne Slovence!

Dva brzovlaka skupaj trčila. Med postajama Selztal in Rottenmann sta v torek, 20. t. m., ob dveh zjutraj trčala skupaj brzovlaka državne železnice št. 101, ki je prišel z Dunaja, in št. 102, ki je prišel iz Št. Vida. Stroja sta se drug v drugega zarila, poštni voz vlaka 102 je zdrobljen. Več vozov je zrušenih. Ubiti so bili oba strojevodji, dva sprevoznika, dva poštna uradnika, en poštni sluga in ena žena. Ranjenih je dvajset oseb, izmed teh baje pet zelo hudo. V vlaku 101 se je nahajal tudi dvorni svetnik Lobmayr in sicer v spalnem vozu. Vrglo ga je s postelje, pa ostal je nepoškodovan. Vzrok nesreče je baje ta, da strojevodja vlaka 102 ni bil pravočasno obveščen, da stoji v Rottenmanu tovrni vlak, ki je imel zamudo.

Rupajte vžigalice v korist obmejnih Slovencev!

Naslov: „Gospodarska zveza“ v Ljubljani.

Svarilo!

Schicht-ovo milo je pravo
samo z imenom

Schicht

in z znamko „Jelen“.



Hranilne vloge

se obrestujejo po 5%.
Izdaja hranilnih znamk.

Avstr. hranilno, kreditno in stavbeno društvo

reg. zadr. z omeji. por.
Centrala **Dunaj**, VI., Theobaldgasse 4.

Državna
kontrola.

Domači hranilniki

se oddajajo brezplačno.

Darovi.

Za „S. D. D.“ so darovali dosedaj: Neimenovan iz Celovca 100 K, častni kanonik Andr. Wieser, Gospa Sveta, 100, dr. Ehrlich, Celovec (prvič) 1610, Jelen Vuk, St. Martin 5, Fr. Smodej, Celovec (prvič) 5, Matija Wedenig, Otmanje (prvič) 20, Karol Hraba, Djekše (prvič) 10, Franjo Sattler, Šmihel pri Pliberku 5, Anton Kaplan, Medgorje 10, Ferd. Lavrine, Strmec 2, Ivan Lučounik, Ojstrica 20, Vaclav Cech, Galicija 126, prof. dr. Kotnik 2 K, Vsem veleč. gg. darovalcem iskrena hvala! Trdno upamo, da se bo našlo med koroškimi rodoljubi 100 darovalcev, ki imajo srce darovati za prepotrebni „S. D. D.“ po 100 K. Prosimo nujno, naj se veleč. gg. blagovolijo čimprej poslužiti poslanih položnic, naj sledi prvima dvema darovalcema po 100 K. kmalu še 98 drugih. Narod sebi!

Rojaki, spominjajte se podljubeljskega „Delavskega doma“.

Tržne cene v Celovcu

15. kimavca 1910 po uradnem razglasu:

B l a g o	100 kg				80 litrov (biren)	
	od		do		K	v
	K	v	K	v		
Pšenica	—	—	20	—	12	60
Rž	18	—	19	30	11	10
Ječmen	—	—	—	—	—	—
Ajda	—	—	—	—	—	—
Oves	15	—	16	28	5	63
Proso	—	—	—	—	—	—
Pšeno	—	—	28	57	18	—
Turščica	—	—	—	—	—	—
Leča	—	—	—	—	—	—
Fizola rdeča	—	—	—	—	—	—
Repica (krompir)	—	—	—	—	—	—
Deteljno seme	—	—	—	—	—	—
Seno, sladko	6	—	8	—	—	—
„ kislo	3	—	6	—	—	—
Slama	3	40	4	80	—	—
Zelnate glave po 100 kosov	—	—	—	—	—	—
Repa, ena vreča	—	—	—	—	—	—

Mleko, 1 liter	—	24	—	28	—	—
Smetana, 1 „	—	60	1	20	—	—
Maslo (goveje) . . . 1 kg	3	—	3	20	—	—
Surovo maslo (putar), 1 „	3	—	3	60	—	—
Slanina (špeh), povoj, 1 „	2	40	2	60	—	—
„ surova, 1 „	2	—	2	10	—	—
Svinjska mast . . . 1 „	2	10	2	20	—	—
Jajca, 1 par	—	18	—	20	—	—
Piščeta, 1 „	2	—	2	40	—	—
Race	4	—	4	60	—	—
Kopuni, 1 „	—	—	—	—	—	—
30 cm drva, trda, 1 m ² .	3	—	3	40	—	—
30 „ „ mehka, 1 „ . . .	2	80	3	—	—	—

Živina	Počrea		100 kilogramov				Prigralo	Prodalo
	od do		žive vage		zaklana			
	od	do	od	do	od	do		
v k r o n a h								
Konji	—	—	—	—	—	—	—	—
Biki	340	—	—	—	—	—	1	1
Voli, pitani	470	—	90	—	186	—	10	10
„ za vožnjo	400	480	—	—	—	—	16	9
Junci	380	—	—	—	—	—	4	2
Krave	244	540	—	—	—	—	62	28
Telice	240	—	—	—	—	—	1	1
Svinje, pitane	—	—	—	—	—	—	—	—
Praseta, plemena	14	85	—	—	—	—	214	174
Ovce	—	—	—	—	—	—	—	—

Vzgojišče za deklice

(Internat)

č. šolskih sester v Narodni šoli

družbe sv. Cirila in Metoda

v Velikovecu

se priporoča p. n. slovenskim staršem.

V hiši je štirirazredna ljudska šola; ozira se posebno na pouk v ženskih ročnih delih.

Šolsko leto se začne dne 4. novembra t. l.

Plačila 24 kron mesečno.

Oglasila naj se blagovolijo poslati č. šolskim sestram v Velikovecu na Koroškem.

Loterijske številke 47. septembra 1910:

Gradec	58	15	45	1	56
Dunaj	88	11	37	56	51

Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu

ima sledeče tiskovine na prodaj:

Za občinske urade:

Poselske knjižice vsled poselskega reda za vojvodino Koroško z dne 19. šuša 1874, slovensko-nemške, 8°, 64 strani, vezan iztis po	K	—24
Red za točenje (Schankordnung), Slovensko-nemški, v velikosti 62 x 48 cm, iztis po	—	—20
Dovoljenje za godbo, slovensko-nemški, folio, 100 iztisov	—	1-60
Domovinski list, slovensko-nemški, folio, 100 iztisov	—	2-40
Sprichevalo uboštva, slovensko-nemški, folio, 100 iztisov	—	2—
Živinoogledni zapisnik, slovensko-nemški, fol. (4 strani), 100 iztisov	—	4—
Živinoogledni list, slovensko-nemški, 4°, 100 iztisov	—	1-20
Prejemni list, slovensko-nemški, 4°, 100 izt.	—	1-60
Poziv glede tožb, slovensko-nemški, 4°, 100 iztisov	—	1-20
Poziv glede opravičevanj, slovensko-nemški, 4°, 100 iztisov	—	1-20
Mrtvaški ogledni list, slovensko-nemški, 4°, 100 iztisov	—	1-60
Glasovnice za volitev občinskih odbor-nikov, slovensko-nemški, 4°, 100 iztisov	—	1-40
Glasovnice za volitev namestnikov v občinski odbor, slov.-nemški, 4°, 100 iztisov	—	1-20
Pooblastilo za občinske volitve, slovenska in nemška, folio, 100 iztisov	—	1-60
Dolžno pismo za posejilnice, slovensko, folio, 3 strani, 100 iztisov	—	4—
Kmetijski dnevnik, slov., za en mesec, iztis po	—	—80

Nakup lesa.

Smrekov in mecesnov les, podrt ali nepodrt, najmanj od 500 festmetrov naprej, ravnotako večje partije stezanega stavbnega lesa se kupijo naravnost od posestnikov gozdov proti plači v gotovini. Oglase z naznanilom cene in količine na naslov: „Postfach 56“, Celovec. Vplivno posredovanje se želi.

C. in kr. intendantca 3. voja.

K št. 8441 I. 1910.

AVISO

zaradi zakupne odaye kruha in ovsa za v postajah:

Bruck n. M.	Brucku na Muri	dne
St. Marcin	Judenbrg.	7.
Judenburg	M. Lošinju	8.
Mali Lošinj	Volšperku	12.
Volšperk .	Št. Vidu na Gl.	14.
Št. Vid na Glini	Trbižu	15.
Trbiž . . .	Trbižu	17.
Naborjet .	Rablu	18.
Rabl	Bovcu	19.
Bovec . . .	Rovinju	20.
Rovinj . . .	Kočah	22.
Poreč . . .	Sl. Bistrici	24.
Koče	Celju	25.
Sl. Bistrica	Sežani	26.
Celje	Tržiču	27.
Sežana . . .	Ptuju	28.
Tržič	Radgoni	29.
Ptuj	Kanalu	2.
Radgona . .	Tolminu	3.
Straß	Korminu	4.
Kanal	Gradšču	5.
Tolmin . . .		
Kormin . . .		
Gradščice .		
Ronki		

Za te razprave veljavni pogoji se razvidijo iz razglasov in zvezkov pogojev, ki so razgrnjeni pri gori navedenih obravnavališčih, in ki se pri vojaških oskrbovalnih skladiščih tudi lahko dobe zastoj.

V Gradcu, septembra 1910.

Od c. in kr. intendantca 3. voja.

Rane

vsake vrste se mora skrbno varovati pred vsako nesnago ker se po tej lahko vsakotudi najmanjša rana razvije v zelo hudo, težko ozdravljivo rano.

Že 40 let se je izkazalo mečilno vlažno mazilo, takozvano praško domače mazilo kot zanesljivo sredstvo za obvezo. To obvaruje rane, olajšuje vnetja in bolečine, hladi in pospešuje zaceljenje.

Razpošilja se vsak dan.

1 pušica 70 vin. Proti predplačilu K 3-16 se pošljejo štiri pušice, za K 7— pa 10 pušic poštne prosto na vsako postajo avstro-ogrsko monarhije.

Pozor na ime izdelka, izdelovalca, ceno in varstveno znamko. Pristno le po 70 vin.



Glavna zaloga

B. FRAGNER, c. in k. dvorni dobavitelj

lekarna „Pri črnem orlu“

Praga, Mala strana, vogal Nerudove ulice št. 203. Zaloga v lekarnah Avstro-Ogrske.

Zakupna oddaja.

Gospodarstvo v deželni deski vpisane grajščine Kollhof v bližini Velikovca (11 ha njiv, 11 ha travnikov 3-26 ha pašnikov, 2-40 ha sadnega vrta z čez 200 drevesci, večinoma žlahtno sadje, z zdravim prostornim stanovanjem in zelo lepim velikim hlevom) posebno pripravno za mlekarstvo, se odda s 1. aprilom 1911 na novo v zakup. Ponudbe naj se vpošljejo čim preje na pl. Mayrhoferjevo grajščinsko oskrbnitvo na Kollhofu, pošta Velikovec.

Louske puške



vseh sestav, priznana delo prve vrste, z najboljšim strelnim učinkom, priporoča

Prva borovska orožnotovarniška družba

Peter Wernig,

družba z omejeno zavezo v Borovljah, Koroško.

Ceniki brezplačno in poštne prosto.

Častna izjava.

Podpisani izjavlja s tem, da so 11. t. m. v jezi zoper g. župana Röscha izrečena očitavanja brez podlage, jih preklicuje in se zahvaljuje omejenemu gospodu, da ni nastopil pota sodnijske tožbe.

Važenberg, 18. kimovca 1910.

Franc Robinig.

Superfosfat

mineralno in animalično, najbolj priznano, najbolj zanesljivo in najcenejše gnojilno sredstvo fosforove kisline

za vsako zemljo.

Vsebinsa strogo zajamčena. Zajamčen najhitrejši učinek, najboljši uspehi.

Za pomladansko obdelovanje neogibno potreben.

Dalje

amoniakove, kalijeve in solitarjeve superfosfate

odpošiljajo vse

tovarne umetnih gnojil, trgovci, poljedelske zadruge in društva.

Pisarna: Praga, Prikopi 17.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Delniška glavnica K 5.000.000.

Rezervni fond K 450.000.

Denarne vloge obrestujemo po **4 1/2 %** od dne vloge do dne vzdiga.

Kolodvorska cesta štev. 27.

Zamenjuje in eskomptuje

izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavoje.

— Eskompt in inkasso menic. — Borzna naročila. —

Centrala v Ljubljani. Podružnice v Spljetu, Trstu in Sarajevu.

Turške srečke. Šest žrebanj na leto. Glavni dobitek 300.000 frankov. Na mesečno vplač. po K 8— za kom. Tiske srečke s 4% obrestmi. Dve žrebanji na leto. Glavni dobitek K 180.000. Na mesečno vplačevanje po K 10— za komad.

Prodaja vseh vrst vred. papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.